

Gabrielle trok eensklaps haar haarspeld en dreigde er mede den Mof de oogen uit te prikken. (Blz. 314.)

— 't Is goed, ge kunt terug keeren... Alles is opgeschreven.
De kerels wierpen nog een woedenden blik op den gevangene en verdwenen dan.

Diederich nam het proces-verbaal.

— Zie, zei hij tot den Belg, en hij scheurde het in stukken en wierp deze in het vuur.

— Wat beteekent dat?

— Dat ge dadelijk kunt vertrekken. Maar spreek er niet over.

— Gij laat mij vrij?

— Ja, de zaak is te onnoozel. Ik geloof de berichten zelf niet.

— Gij zingt dan toch eindelijk wel een toontje lager!

— O, er zijn er veel als ik...

— Maar ze durven niet, hé? Bah, ge moet ook marcheeren.

— Ja!

— Anders schieten ze u dood.

— Vertrek nu maar, eer de chef komt.

— Goeden avond! Gij zijt tenminste een kerel met een hart en verstand, een goede soldaat.

De burger trok vlug heen.

't Was toch minstens een boete gespaard.

Diederich zonk op een stoel neer. Hij steunde het hoofd in de handen.

Een goede soldaat...

Zoo had die man gezegd. O, hij moest het eens weten. Van avond misschien nog werd er een dapper, heldhaftig meisje aangehouden en hij had haar nagejaagd. O, waarom was hij zoo laf geweest haar niet te waarschuwen, toen hij er de neiging voor gevoelde?

Nu was ze overgeleverd. Die koerier had het laatste verraderswerk gedaan.

Een brief met militaire inlichtingen!

Voor veel minder was Miss Cavell tegen den paal geplaatst. En als men het nu ook met die dame Legrand deed, dan kwam haar bloed op hem, Diederich Herder.

Het bloed van een vrouw, die alleen haar verraderlijk besprongen landje diende!

Flora trad weer binnen.

— Gij hebt den gevangene laten gaan, zei ze stil.

Herder schrok. Zij, de valsche, de sluwe, wist het.

— Ontken het niet, Wilhelm, hernam ze.

— Welnu, ja, ik heb hem laten gaan. Het was een kleinigheid. Voor zoo iets zouden we heel Brussel kunnen aanhouden.

— Gij hebt wel gedaan. Ik kende dien man.

— Wie was hij dan?

— De vader van een vroegere vriendin, een braaf mensch.

— En ge gingt heen, opdat hij u niet zou herkend hebben?

— Ja...

Plots zag Diederich tranen in haar oogen.

— Gij zijt niet gelukkig, zoo hernam hij de woorden van zoo even.

— O, soms heb ik zin om een geweer als daar of een revolver te grijpen en mij een kogel in den kop te jagen. En dan drink ik maar en word ik weer vroolijk. Of ik neem cocaïne... en 'k heb schoone droo- men. En zoo zullen ze mij eens dood vinden en begraven als een hond...

En schreiend liep ze weg en keerde nu niet meer terug.

Diederich zuchtte.

Ook hij had dat gevoel, en gisteren wilde hij het eveneens door drank verdrijven. Dan werd het lichter en helderder in zijn thans zoo bonzenden kop.

Maar hij wist, dat zulks het begin van het einde was. Er waren veel soldaten, die in den alcohol verdooving zochten van hun leed en zielesmart. Ja, velen gingen aan 't front dronken in den strijd, in den dood. En de militaire klik noemde hen helden.

— Hoe zal 't eindigen? zuchtte Diederich, terwijl hij wachtte.

Petermann keerde terug. Hij wreef zich in de handen.

— Ze hebben onze schranderheid ginder erkend, zei hij. Herder, jongen, gij hebt ook deel aan het sukses.

Die gelukwensch trof Diederich als een dolk. Een lofprijzing van een boef, om een boevenstreek.

O, Elza moest het hooren!

— Is zij aangehouden? vroeg Herder, die toch geen onverschil- ligheid durfde toonen.

— Ze wordt bewaakt en morgen is ze in het net. Ze wilden er dadelijk heen gaan... Ze kennen daar geen listen en lagen als wij, Herder. Altijd overijld handelen. Ik gaf hun den raad het huis te bewaken. Licht komen er van avond of van nacht nog spionnen. En dan grijpen ze ook die. We staan natuurlijk weer voor een uitgebreide organisatie.

— Zoudt ge 't denken?

— Natuurlijk! Een meisje alleen werkt niet. Nu, men kan haar ook doen spreken. 't Is er voorzeker een voor den paal.

Diederich huiverde bij die cynische woorden.

— Een vrouw fusilleeren is toch erg! waagde hij nu toch op te merken en hij schrok dan van die woorden.

Petermann keek hem aan en barstte in een schaterlach uit.

— Zoo gevoelig na de Akensche reis! sprak hij.

— Och, een vrouw, hé...

— Een vrouw, ja, een vrouw is veel gevaarlijker dan een man voor spionage. Zie eens naar Flora. Zij dient ons, maar in waarheid, onder ons: zou zij geen kogel van de Belgen verdienen?

— Maar zij werkt tegen haar land en deze voor haar land...

— Tegen ons!

— Ja...

— Ehwel! Ons belang telt alleen! Ze hebben rond Miss Cavell veel spel gemaakt. Wat al lawaai in de Engelsche pers, en ook in andere landen! Wee Duitschland, als het er zich aan stoort. Die Legrand moet aan den paal. Een jong meisje, dat zal indruk maken en er den schrik in brengen! 't Zal anderen leeren ons te verraden. Niet gevoelig zijn, Herder, jongen... Dan deugt ge niet voor ons vak!

Die laatste woorden werden met een zekeren toon gezegd en Diederich begreep er de waarschuwing wel van.

Hij zat in de macht van dezen boef. Hoe er uit te geraken? Elza had den weg aangeduid.

Naar Holland!

Maar 't was een geweldig besluit.

XXVII.

Gabrielle verwachtte niemand meer en besloot vroeg ter ruste te gaan.

Ze was zeer vermoeid. Ze eischte ook te veel van haar krachten. Het reizen was in dezen tijd zeer afmattend, en dan altijd op haar hoede zijn, een geweldige zedelijke inspanning, bezorgdheid om haar werk, haar getrouwen.

Het gevoel van angst wilde dezen avond maar niet wijken.

— Als die man maar eerlijk is, herhaalde ze telkens.

Een oogenblik dacht ze er aan in haar eigen woning te gaan slapen, maar zij zag tegen de wandeling op.

En ook, als men haar beloerde, zou men ook dat adres kennen.

Heengaan dan...

De bekoring kwam.

Maar Gabrielle verdreef ook die.

— Ik maak me noodeloos ongerust, zoo bemoedigde ze zich zelve. Die man is een vertrouwde en 't is schandelijk zoo over hem te denken, terwijl hij op weg is naar de grens en zijn leven waagt om mijn berichten op hun bestemming te brengen. Ik moet rusten en de slaap zal me herstellen. Ik ben wat zenuwachtig vandaag.

Ze ontkleedde zich en ging ter ruste. 't Was haar laatste nacht in vrijheid.

Ze lag lang wakker. Alles woelde door haar hoofd. Ze dacht aan Haar lijden zou beginnen en geen smart zou haar bespaard blijven. Haar zuster Hélène, de eenige familie met wie ze in betrekking was, tenzij nog een verren verwant, die altijd naastenliefde jegens haar had betoond, en ze dacht aan Berthe en haar vader, aan de medewerkers te Rijsel, aan Miss Cavell en Baucq.

Eindelijk sluimerde ze in. En haar huis werd bewaakt. De vijand loerde op zijn prooi.

Een grauwe dag brak aan...

Gabrielle bleef wat lang rusten. Ze moest vandaag niet buiten de stad.

Omstreeks tien uur maakte ze haar ontbijt gereed.

Het onrustig gevoel was nog niet geweken.

Toen Gabrielle gegeten had en een boodschap wilde gaan doen, knielde ze eerst neer voor het beeld van Jezus' moeder.

Zoo dikwijls had ze hier haar hart uitgestort. Ze had weer behoefte te bidden.

Ze smeekte om moed en kracht en om getrouwheid.

Eindelijk stond ze op. Ze was gereed om te vertrekken.

Toen ze de deur van haar kamer opende, stond ze voor drie mannen.

Ze schrok, maar beheerschte zich.

— Moet gij mij spreken, heeren? vroeg ze.

O, ze begreep alles. Het einde was gekomen. Ze moest gereed zijn voor het offer!

— Gij zijt mejuffer Legrand? zei de aanvoerder.

— Ja...

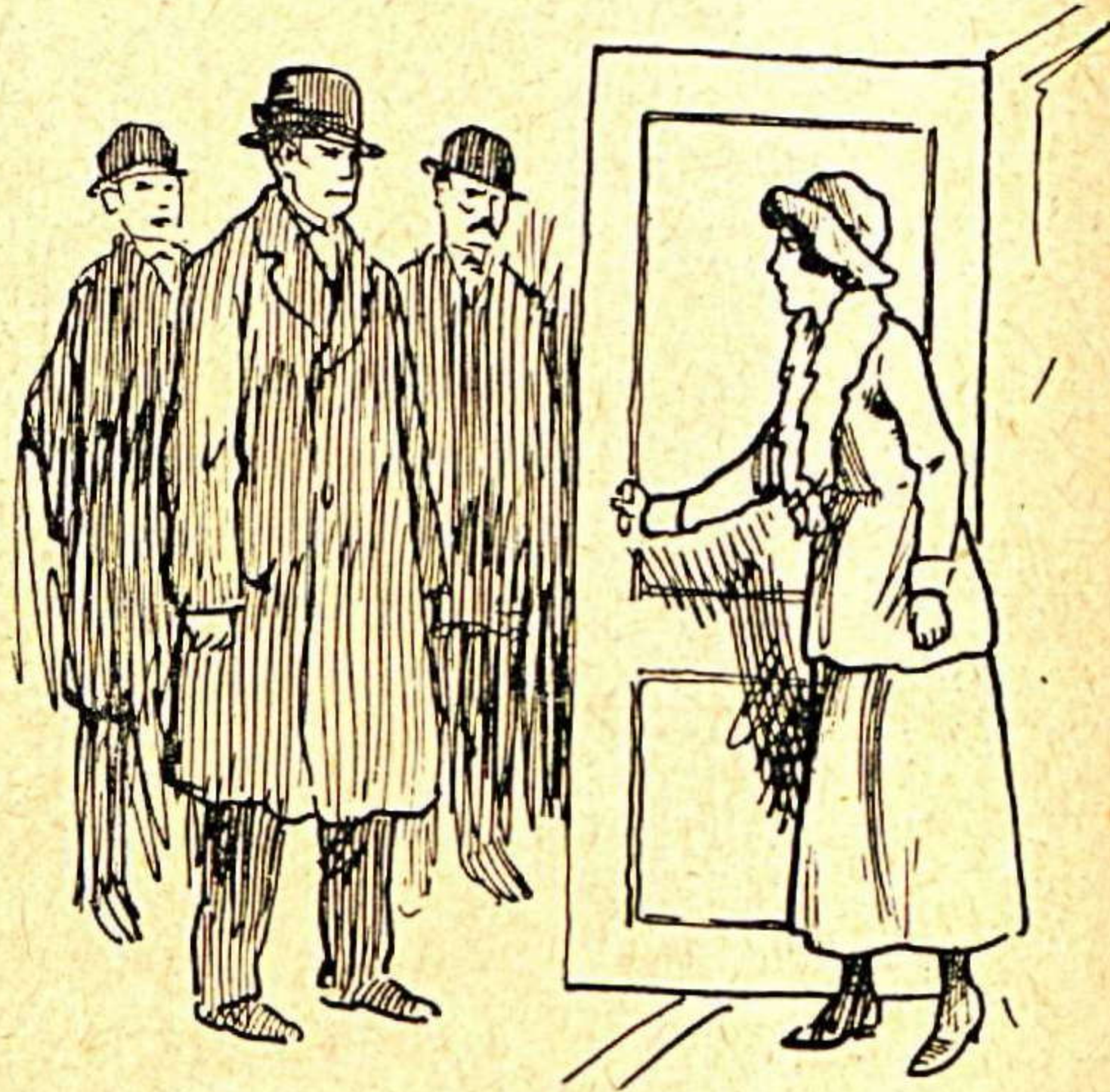
— Eigenlijk heet ge Gabrielle Petit.

Dat was de heele ontdekking.

— Het is hier geen rechtbank, antwoordde het meisje kalm. Wat wilt ge?

— Dus, ge weigert te antwoorden?

- O, ik voel mij niet verplicht aan den eersten den besten vragen te beantwoorden.
- Wij zijn van de Duitsche politie.
- Dat begrijp ik.
- En wij hebben ernstige vermoedens tegen u.
- Die hebt ge tegen alle Belgen.
- Neen...
- Jawel... Geen deugt voor u, tenzij verraders, die hun eigen volk verkoopen.
- We gaan daarover niet redetwisten.
- Wel neen, gij, Duitschers, hebt immers toch altijd gelijk.
- De strijd lust laaide bij Gabrielle op. Ze was meer oprecht dan voorzichtig.
- Ge hebt zonderlinge vlekken op uw vingers.
- Daar was al een bewijs van haar werk, de sporen van geheimen inkt voor verborgen schrift.
- Op mijn vingers, zei Gabrielle. Is er al een verordening op het wasschen? Past ze dan maar eens op uw eigen soldaten toe. Maar ik ken die verordening niet. Nu er komen er honderd op een week. 't Is onmogelijk ze bij te houden en ik stel er weinig belang in ook.
- Die vlekken ken ik.

— Blijf van mijn handen af. Die leg ik maar in die van eerlijke landgenooten, maar nooit in die van een Duitscher.

— Zulke taal kan uw schuld slechts verzwaren! riep de geheime agent nijdig.

— Mijn schuld? Welke schuld? Moeten wij den vijand, die zoo laf ons vreedzaam landeke binnen viel, nog eeren misschien? Zijn wij schuldig, als we hem betuigen, dat we hem liever zien vertrekken dan komen?

— Kom, 't is genoeg, al uw gebabbel helpt u geen zier. Wij komen een huiszoeking doen.

— 't Is de eerste maal niet.

— O, sluw zijt gij! Maar wij zijn toch sterker.

— Sterkte is geen recht.

— Recht, recht...

— O, neen, gij acht het niet, maar het recht overwint ten slotte toch.

— 't Kan zijn, maar wij zijn nu toch meester.

— Nu, ja... En toch niet overal, niet aan den IJzer, niet in Parijs, niet in Engeland...

— Gij verveelt ons! snauwde de detektief.

— Nu reeds... 't Doet mij plezier! Dan zult ge toch niet in uw bladen kunnen schrijven, dat de Belgen tevreden zijn met uw bestuur.

— Ik zou nu maar eens beginnen te zwijgen.

— Welke verordening verbiedt ons te spreken? Weer een nieuwe Bekantmachung misschien!

— We zullen de huiszoeking aanvangen.

— Best! Wat begeert ge? Goud? Dat vindt ge hier niet.

— Papieren, zooals gij er gisteren meegegeven hebt naar de grens.

— Papieren?... En naar de grens? Wat bazelt ge nu?

— Kom, bezie ons niet voor onnoozelaars!

— Stel u dan ook niet als onnoozelaars aan!

De Duitscher begon met de huiszoeking.

Gabrielle ging intusschen op een stoel zitten.

In die oogenblikken ging haar ontzaglijk veel door 't hoofd.

Wat er om haar heen gebeurde, liet haar onverschillig. Ze wist, dat die kerels nu maar voor den vorm nasporingen deden, en genoeg wisten om haar te veroordeelen.

Ze was gisteren, hoe wantrouwend ook, dan toch te onvoorzichtig geweest. Een andere plicht rustte nu op haar. Ze mocht niemand ver-

raden. Ze had het leven harer medewerkers in haar hand. De vijand zou niets nalaten om haar 't geheim te ontrukken.

— Ik zeg niets, sprak Gabrielle bij zich zelve en dat was haar als een eed.

De Duitschers klopten op de muren, lichtten planken uit den vloer, wierpen de meubels door elkaar.

Gabrielle wist, dat ze hier niets konden vinden van inlichtingen. Maar ze sloegen toch fijn papier aan.

— Wat is dat? vroeg de detektief.

— Papier... Dat ziet ge toch wel.

— Maar geen gewoon papier.

— Dan zal het ongewoon papier zijn.

— Ja... En ik heb er nog zulk gezien, en er stonden spionnagezaken op.

— Ja, in spionage zijt gij meesters. Veel Duitschers, die hier in vredestijd hun brood verdienden, deden niets anders dan alles afloeren en het volk verraden, waarbij ze woonden.

— Altijd de Duitschers beleedigen.

— Ge verlangt toch niet, dat wij hen eeren?

— Zeg mij liever, waarom dit papier dient.

— O, om patronen te teekenen voor fijn borduurwerk. De Duitschers beweren, dat ze van alles verstand hebben en dus zult ge wel weten, hoe wij borduurwerk maken.

— Borduurwerk... Voor den vijand, hé?

— Nooit! Ge moet mij niet beleedigen, door te zeggen dat ik iets voor den vijand zou doen.

— Jammaar, ik bedoel de entente.

— En gij noemt die geallieerden mijn vijanden? Gij denkt zeker, dat ge tot een Duitsche spreekt? Zenden ze zulke verstrooide agenten uit voor politiezaken?

— Beken maar, dat gij op dit papier brieven met spionnagezaken schreef en die naar Holland zondt.

— Zou uw post die doorlaten? Spreek toch ernstig.

— De post, de post! Met koeriers natuurlijk.

— Wat een fantasie. Toe, zijt ge nu klaar met uw huiszoeking?

— Gij gaat met ons mee!

— O, zooveel mannen kunnen gemakkelijk een meisje krijgsvangen nemen, dat is een lichter taak, dan met heel uw macht ons klein legertje aan den IJzer te overwinnen. Deelen ze voor zulk werk hier ook ijzeren kruisen uit?

— Ge zult straks wel een toontje lager zingen.

— Ik zing heelemaal niet. Dat zullen de Belgen maar doen, als gij allen weg zijt. Gedwongen zingen, zooals het bij uw troepen de mode is; zingen met den mond en weenen met het hart, doen wij niet.

— Wij gaan nooit meer weg.

Bij deze pochende woorden, vergenoegde Gabrielle zich de schouders op te halen.

Men vond niets anders meer en de overste besloot Gabrielle Petit nu naar de kommandantur te brengen.

Intusschen was een auto voor het huis aangekomen.

— Maak u klaar, ik houd u aan, zei de Duitscher.

— En waarom?

— Verdacht van spionage.

— Om dat papier?

— O, neen, om veel meer nog. Ge zult dat wel hooren. We zullen u straks confronteeren met een persoon.

— Die hier gisteren geweest is?

— Ge bekent dus?

— Ik zal spreken, als ik dien man zie.

— Goed... Maak u nu klaar.

Gabrielle nam haar taschje en deed er het een en ander in. Een oogenblik ontroerde ze diep.

Ze gevoelde het, dat zij afscheid nam van de samenleving.

Het was gedaan met haar vrijheid, misschien met haar leven.

Het beeld en het lot van Miss Cavell kwamen haar voor den geest.

Als 't moest, dan zou ze ook het hooge offer brengen.

Het visioen werd nu werkelijkheid.

Eén plicht toch had ze, die haar misschien tot een zwaren strijd zou dwingen: niemand verraden.

Ze dacht aan Berthe en haar vader te Farciennes, aan de helpers te Rijsel en Thines en vele anderen nog. Zij zou voor hen allen boeten.

Ze wilde nu geen vrees toonen.

Gabrielle richtte den blik naar het beeld aan den muur, naar Onze Lieve Vrouw, waarvoor ze in sombere oogenblikken zoo dikwijls haar gemoed had uitgestort.

— Moeder der Smarten, geef mij kracht, sta mij bij en wees mijn voorspraak bij uw Goddelijken Zoon, zoo bad ze.

— Ik ben gereed, zei ze dan tot den Duitscher.

Nog even blikte ze in de kamer, waar ze haar land zoo trouw ge- diend had.

Ze had geen berouw over haar werk, geen spijt, ze kende het gevaar. Ze zou nu de gevolgen ook doorstaan.

Gabrielle was groot in haar eenvoud.

Ze daalde de trap af.

— We rijden met de auto heen, zei de detektief.

Eenige voorbijgangers bleven staan.

— Ik ben een gevangene; denkt toch niet, dat ik vrijwillig met Duitschers mee ga! riep mejuffer Petit hun toe. Ze hebben mij aangehouden.

— Zwijgen! gebod de overste.

— O, neen, ge zult mij niet doen zwijgen, als ik aan mijn landgenooten zeggen wil, dat ik nooit vrijwillig met Duitschers zou meegaan.

Niemand mag denken dat ik iemand zou zijn als zekere dames.

De detektief wilde naast haar plaats nemen.

— Neen, dat niet! riep Gabrielle. Gij kunt een soldaat voor mij zetten en twee of drie achter mij, maar nevens mij duld ik geen Duitscher.

— 't Moet...

— O, dan spring ik uit de auto, of ik vecht met u, ik sla u, en wees verzekerd, dat ik het meen!

Het volk hoorde die woorden en een goedkeurend gemompel steeg op.

— Ik sla u in 't gelaat zoo ge niet toegeeft! knarsetandde de Duitscher.

Gabrielle trok eensklaps haar haarspeld en dreigde er mede den Mof de oogen uit te prikken.

De aanhoudingen moesten zoo stil mogelijk gebeuren, zonder incidenten of geweldige tooneelen.

Binnen de gevangenis muren kon men doen wat men wilde: daar van waren immers geen getuigen. Maar op straat was het aanbevolen alle opstooties zoo veel mogelijk te verhinderen, want dan krees in de neutrale bladen weer verhalen over Duitsch despotisme.

De Duitscher dacht aan die onderrichtingen en dus zei hij nu:

— Welnu, 't is goed, gij kunt dan alleen zitten.

— Ja, ik wil, hernam Gabrielle. Al zijt ge meester door het recht van den sterkste, ons zedelijk dwingen gaat toch niet.

Telkens de auto moest vertragen, riep Gabrielle tot de voorbijgangers:

— Ik ben een gevangene.

Weldra was ze op de kommandantur. Ze wist, dat ze nu niet meer zou ontkomen.

Men verhoorde haar.

Ze bekende Gabrielle Petit te heeten.

De valsche koerier trad dan eensklaps binnen.

— Die man is bij u geweest, zei Goldsmith, die het onderzoek leidde.

— Zend dien lafaard heen, tot hem spreek ik geen woord! riep de gevangene verontwaardigd.

— Bekent ge hem een papier ter hand gesteld te hebben?

— Zet uw komedie toch niet voort. De verrader heeft u het papier immers overgeleverd.

— Gij houdt u dus met spionage bezig?

— Maar gij vraagt naar het bekende. Die schurk daar, die ons verkoopt voor geld, heeft mij immers wel laten hooren, dat ik verroden ben.

— Waarom deedt ge dat?

— Welk een vraag!

— Antwoord...

— Gij kunt dat immers wel begrijpen. Of neen, gij kunt het niet begrijpen, dat een meisje haar verraderlijk besprongen land dient.

— Om geld?

— Beleedig mij niet. Om geld! Vechten uw soldaten om geld! misschien? Dient gij Duitschland om marken? O, 't verwondert mij niet. Weet, dat ik soldaat zou zijn, ware ik man. Maar ook als meisje wilde ik mijn vollen plicht doen, en ik heb trouw mijn land bijgestaan, vooral nadat ik getuige was geweest van uw wreedheden.

— Maar iemand heeft u daartoe aangezet.

— Mijn geweten en mijn hart.

— Jawel, gij meende wel te doen!

— Ik deed het.

— Maar iemand bestuurde uw werk.

— O, ik kan het best alleen leiden.

— Hoor eens, gij zijt jong, gij zijt nog een kind... Ge zijt maar gedeeltelijk verantwoordelijk. Achter u staan anderen en zij verduiken zich.

— Beleedig toch geen menschen die ge niet kent.

— Gij kunt uw straf zeer verminderen, juist omdat ge maar gedeeltelijk verantwoordelijk zijt, omdat anderen u dezen weg opdreven en misbruik maakten van uw jeugd.

— Gij vergist u. Ik ben niet een onnoozel meisje zonder wil. Ik heb met volle bewustzijn mijn land willen dienen, ik kende al het moeilijke en gevaarlijke van mijn taak, maar dit schrikte mij nooit af. Ik alleen ben verantwoordelijk voor mijn arbeid en ik betreur niet, dezen verricht te hebben, wel integendeel.

— Ik geloof aan uw oprechte bedoelingen. Maar zoo gij ten volle verantwoordelijk waart, dan zou uw lot vreeselijk kunnen zijn. Doch noem ons uw meesters en gij zult genadig worden behandeld.

— Ik begrijp u...

— Ik meen het goed met u!

— Ge zoudt mij tot een verraderes willen maken. Mijnheer, ik vraag toch geen genade. Ik wil mijn dienst voor 't vaderland niet be-sluiten met een lafheid, die al 't vorige zou vernietigen.

— 't Gaat misschien om uw leven. Speel niet met uw hoofd.

— Hier voor u staat Gabrielle Petit. Zij is verraden. Gij kent haar geheim. Hoe, weet ik niet. In elk geval door eerloosheid, door Judas-sen. Gabrielle Petit heeft haar land en leger gediend, niet om geld, want zij is arm, maar uit liefde. Zij alleen is verantwoordelijk. Zij alleen zal boeten, omdat gij vaderlandsliefde strafbaar noemt. Ik ken geen medewerkers. Gij hebt mij in uw macht. Doe nu wat ge wilt, ik ben bereid.

— Maar ik zeg u, dat gij met uw leven speelt.

— Spelen, neen, maar ik ben gereed, om, als een soldaat, mijn leven voor onze heilige zaak te offeren. Tracht mij dus niet tot eerloosheid te bewegen. Al uw moeite zal vergeefsch zijn. Gabrielle Petit zal alleen de gevolgen dragen.

Schoon en fier was ze, zooals ze daar stond tegenover die macht-hebbers.

— Hier staan inlichtingen over Charleroi en Rijsel, hernam de ondervrager. Wij hebben ze ontcijferd.

— Dat is mogelijk.

— Van wie hebt ge die?

— Van mij!

— Gij kunt toch niet overal tegelijk zijn. De inlichtingen van Charleroi vermelden denzelfden datum als die van Rijsel.

— O, onderzoek maar ter plaatse en ge zult moeten bekennen, dat ze juist zijn.

— Gij kunt niet tegelijk op één dag in beide steden zijn. Ge hebt dus medewerkers aldaar... Wie?

— Tracht nu niet met strikvragen mij een bekentenis te ontlok-ken, welke gij met bedreiging van den kogel niet zoudt krijgen.

— Denk aan Miss Cavell. Zij was ook een vrouw.

— Een heldhaftige vrouw en ze stierf moedig. Als het moet, zal ik het haar nadoen.

— Gij weet niet, waarover ge spreekt.

— Over den dood! Het zou een schoone dood zijn.

— 't Leven is toch schooner.

— Onder uw juk niet. En om dat juk te verwijderen, heb ik ge-werkt, en goed gewerkt.

— Gij weigert dus te zeggen, wie u die inlichtingen heeft bezorgd?

— Ze zijn van mij!

— Ge liegt! En ik bewijs het u.

— Maar begrijp mij dan toch! Die inlichtingen zijn van mij. Ik alleen ben er verantwoordelijk voor.

— Zij zijn zeer bezwarend.

— Flauwe inlichtingen kunnen ons leger niet helpen. **Wat ik** meld, moet ernstig zijn.

— Gabrielle...

— Ik heet mejuffer Petit!

— Ik heb medelijden met u.

— Gij medelijden? Kom, ga nu niet huichelen, uw zogenaamde vriendelijkheid zal even weinig gevolgen hebben als uw bedreigingen.

— Welke familie hebt gij?

— Familie heeft hierbij niets te maken.

— Ze moet toch weten, wat er met u gebeurt.

— Toon nu toch geen bezorgdheid, welke ge niet bezit. Als een soldaat aan zijn ouders of vrouw en kinderen wil melden, wat er met hem gebeurt, dan straft gij de familie, die een brief ontvangt. Maar gij zoudt mijn familie willen kennen, om haar te bewerken, zoodat ik spreken zou. Dit werk heb ik alleen gedaan; mijn familie weet daarvan in 't geheel niets. Ik ontken immers niet, breng mij voor uw gerecht.

— Hoe komen die vlekken aan uw handen?

— 't Zijn eerlijke vlekken, niet van verradersgeld.

— Van geheimzinnigen inkt.

— 't Zijn vlekken van mijn werk voor mijn land.

— Waar hebt ge dien inkt dan gekocht?

— Wat doet dat er nu toe? Het is hier alleen van belang, waarvoor die inkt gediend heeft en gij weet het. Ik ben er verantwoordelijk voor.

— Maar wij mogen toch wel weten, waar ge den inkt hebt gekocht?

— Dat is even nutteloos als te weten, waar ik de schoenen kocht, welke ik op mijn reizen droeg.

— De verkooper is niet strafbaar.

— Natuurlijk niet! Waarom moet ge hem dan kennen?

— Dat gaat ons aan.

— Om hem te tergen. Alleen wil ik u vertellen, dat ik al mijn materiaal van over de grens kreeg.

— Dan hebt gij medewerkers?

— Over de grens hebt gij geen macht. Ge zoudt eerst over den IJzer moeten trekken, eer gij mijn medewerkers kunt vatten, en d' lukt maar niet!

— Ik raad u aan, hier niet te spotten met het Duitsche leger.

— Spotten? Ik vermeld een feit. De geschiedenis zal ook schrijven, dat de Duitschers voor den IJzer bleven liggen door de heldhaftigheid van 't kleine, Belgische leger.

— De geschiedenis zou ook wel eens kunnen schrijven, dat zekere Gabrielle Petit gefusilleerd werd.

— Dat zal een eer zijn voor mijn nagedachtenis, maar niet voor Duitschland. Nog eens, mijnheer, die bedreiging heeft geen vat op mij. Zelfs voor uw soldaten en hun geweren zou ik weigeren medewerkers te noemen.

— Gij geeft dus niets om uw leven?

— Zoudt gij voor 't behoud van uw leven verraad plegen?

— Maar wij vragen geen verraad van u.

— O, uwe mentaliteit is dan niet als de mijne.

't Was vruchteloos Gabrielle nu nog verder te verhooren.

— Gij blijft gevangen! klonk het.

— O, dat heb ik al begrepen. Vóór den oorlog heb ik nooit kunnen vermoeden, dat ik nog eens in den kerker zou komen, maar nu beschouw ik het als een groote eer.

— Ge kunt er nadenken.

— O, wees gerust... Aan gedachten zal het mij niet ontbreken... Wie kan ooit den IJzer vergeten en hen, die er onze vrijheid verdedigen? En zulke gedachten beuren op.

— Ge zult wel eens anders spreken. Ik herhaal u dus, dat gij op een milder behandeling kunt rekenen, zoo gij ons de inlichtingen verschaft, die wij u vragen.

— Zoo ik een eerlooze verraderes wil worden. O, het duurt lang eer gij een begrip krijgt van karaktersterkte en van oprechtheid.

Gabrielle werd weer naar de auto geleid.

— Niet naast een Duitscher! riep ze.

En tot de voorbijgangers vervolgde ze:

— Ik ben een gevangene.

Snel reed het voertuig heen.

— Naar Sint-Gillis, mompelde mejuffer Petit. En ze bad: « O, mijn God, schenk mij kracht tot het laatste. »

En wel mocht ze vragen om kracht, want ze stond aan het begin van een allerswaarste beproeving. Ze was overgeleverd aan 't gedrochtelijk Duitsch militair gerecht, dat wel niet de stoffelijke foltertugten der middeleeuwen ingevoerd had, doch zijn slachtoffers zedelijk op de pijnbank legde.

De auto stopte voor den kerker, die daar op de hoogvlakte met zijn voorgevel in ouden stijl, wel een burcht geleek. De zware poort werd geopend. De auto reed binnen. Gabrielle stapte uit.

Een tweede getraliede deur kreesch op haar hengsels. Dan een gang, een middenplaats, waaruit weer gangen als spookholen in verschillende richting liepen.

Gabrielle ging met vasten stap mee.

Men ontsloot een cel...

De deur viel dicht.

— 't Is het einde, mompelde de gevangene.

Ze knielde neer en bad.

Ze wilde getrouw blijven tot 't laatste, als het moest tot den dood.

XXVIII.

Diederich had weer de wacht in 't lokaal. 't Was een sombere avond. De regen kletterde tegen de ruiten.

De Duitscher zat in zwaarmoedige gepeinzen verdiept.

Even kwam Petermann binnen.

— Dus gij let goed op, zei hij, in vroolijke stemming. Ik ga eens naar den schouwburg.

— Ja, ik blijf hier den ganschen nacht.

— Een avondje vermaak mag er wel eens af. En ik heb zoo juist gelukwenschen gehad, om de gevangenneming van dat meisje. Nu, een deel komt u toe.

't Was Diederich of hij een zweepslag kreeg.

— Ik heb weinig in die zaak gedaan, zei hij.

— O, als men getrouw verricht, wat men moet doen, is het vol-
doende. Dan komt alles door onze prachtige organisatie uitnemend in
orde. Ze zullen met die gevangene toch nog last hebben.

— Wat kan ze doen?

— Zwijgen! Ze moet zeer veel weten en wilde ze spreken, dan
sloegen we het net over een gansche bende verraders. Haar verslag
bewijst dat. Nooit hebben we er een gezien dat zoo nauwkeurig was.
Ze doet zooveel als een bataljon soldaten. Maar ze weigert te spreken,
al belooft men haar de vrijheid, en dreigt men haar van een andere zijde
met den dood.

— Dan moet men eigenlijk bewondering voor haar hebben.

— O, gij romantieker!

— Zij is toch een Belgische, die haar land diende.

Voor zulk een gevoel was Petermann niet in 't minst vatbaar.

— Zij is aartsdom, hernam hij.

— Zij wil haar land toch getrouw blijven.

— En den kogel krijgen daarom!

— Dan draagt ze toch in volle bewustzijn de gevolgen van haar
vaderlandsliefde. Ik kan 't niet helpen, mijnheer Petermann, maar ik
moet dat bewonderen.

— Zoo men u eens tot haar advokaat aanstelde, spotte de chef
en hij lachte dan om zijn vermeende geestigheid.

O, had hij haar maar kunnen verdedigen!

Had hij haar maar gewaarschuwd, toen het nog tijd was!

Zijn vrees en zijn lafheid folterden hem voortdurend.

— Maar ze zal wel spreken, verzekerde Petermann. Ze kent ons
gerecht nog niet. Men zal haar straks midden in haar slaap wekken en
haar allerlei strikvragen stellen. En dan zijn daar andere middelen:
honger, dorst, afmatting... En als 't moet, een flinke geeseling.

— Maar mijnheer Petermann toch!

— Schrikt gij daarvan?

— Geeselen! Een vrouw...

— En waarom niet? Liet men mij maar baas. Ik haalde uit een
museum eenige van die strafstuigen uit de middeleeuwen.

— Van de pijnbank?

— Ja...

— Maar we leven toch niet meer in de middeleeuwen!

— Ik lach met al die menschelijkheid en zachtzinnigheid. De
oorlog zelf is veel vreeselijker dan in de middeleeuwen. Toen kenden

JAN VERBEKE

GABRIELLE PETIT

ONZE NATIONALE HELDIN

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK — ANTWERPEN